

Broeders en zusters, jongens en meisjes,

De discipelen van Jezus tobben zich af om vooruit te komen, net zoals wij vaak doen. Het stormt in hun leven, de wind is tegen, in het donker op de zee - kan het onzekerder? Geen licht om hen heen, geen grond onder de voeten, nergens vastigheid. Waar is nu hun Heer? Ja, ginds op de berg, alleen met zijn hemelse Vader. Wij zouden dan denken: Wat heb je eraan, dat iemand ergens ver weg voor je bidt? Laat hij liever komen helpen en ons uit de problemen halen. Waar is Hij nu? Dat is vaak onze vraag: Heer, waar bent U?

Die vraag klinkt ook bij Jesaja: Waar is Hij nu, die onze voorouders heeft uitgeleid, dwars door het water heen? Het water, alles wat mensen kan overspoelen, die donkere oerkracht die altijd mensen ontzag heeft ingeboezemd, die wij nooit in de hand zullen krijgen, zoals de afgelopen maand ook weer bleek - en daartegenover God, die zelf dit alles heeft geschapen, die zijn almacht toont en als Hij wil de wateren splijt, al wat ons bedreigt doet gehoorzamen. Die tegenstelling, die spanning, dat is het oerverhaal door heel de bijbel heen.

En als Gods macht verborgen lijkt, als het tegenzit en Hij niet ingrijpt, als het lijkt of Hij de mensen maar laat aanmodderen - dan herinneren mensen Hem aan die heilsgeschiedenis: waar bent U nu? Waar is die macht van U gebleven? De profeet geeft dan het antwoord: mensen zijn weerspannig, stellen God teleur, doen niet wat in zijn Geest is - krenken zijn heilige Geest, om het bijbels te zeggen. Kijk maar om je heen in de wereld: overal strijdende partijen die elkaar naar het leven staan, soms in de naam van Allah of God, nou de groeten. Dan verandert God voor hen in een vijand, Hijzelf strijdt tegen hen. Alle machten keren zich tegen hen, omdat zij de God van de machten voor hun eigen karretje hadden gespannen, Hem in feite hadden verlaten en daarmee zijn toorn gewekt. Dan zegt God: zoek het zelf uit. Dat wil je toch?

Als we God niet langer de schuld geven van wat op aarde gebeurt, maar ons eigen aandeel herkennen in alle menselijke gedoe, dan kunnen we anders tot God gaan roepen - om zijn ontferming, om zijn bewogenheid. U bent toch onze Vader? Keer u niet langer van ons af, ook al hebben wij het daar zelf naar gemaakt. Ook al is ons hart verhard, laat toch uw hart weer spreken. Keer u om, kijk omlaag uit de hemel, zie naar ons om.

Bidden tot de God die naar mensen omziet, betekent altijd dat je zelf op het spoor van de mensen gezet wordt. Alleen zijn met God, zoals Jezus doet op die berg, betekent niet dat je mensen in de steek laat, integendeel. Natuurlijk, om te bidden moet je je terugtrekken. Ga in je binnenkamer, sluit de deur, zo zegt de Heer het ons zelf. Bidden is een ontmoeting in de eenzaamheid, even op jezelf, even weg uit de mensenzee. Om vervolgens de mensen te zien met nieuwe ogen. Bidden op een berg, dat betekent niet dat Jezus' leerlingen aan hun lot overgelaten zijn, juist niet. Hij ziet zijn leerlingen ploeteren, tegen de wind in, midden op het meer. Ziet? Dat kan niet. Het is al donker en het schip is over de helft van het meer, kilometers ver. Dit is een ander zien, geen zien met gewone ogen, maar geestelijk, een weten van binnen uit. Jezus die zijn mensen achterliet om te kunnen bidden - hier krijgt Hij ze terug, juist tijdens het bidden.

Bij die wonderbare spijziging hadden ze al kunnen merken hoe anders Jezus was. Maar het was niet tot hen doorgedrongen, ze waren hardleers. Ze lieten het niet toe, deze ervaring met Jezus die voor 5000 mensen brood en vis vermenigvuldigde. Als ze het echt hadden toegelaten, dan was hun hele denkwereld omvergeblazen. Alles wat ze tot nu toe wisten: zo zit de wereld in elkaar, dit kan wel en dat kan niet, hun logica, hun levensfilosofie, zou op losse schroeven komen. Ze zouden nog aan hun verstand gaan twijfelen.

Worden daarom deze verhalen soms weg-verklaard? O, dat moet je symbolisch zien, zegt men dan, oftewel: je hoeft dit niet zo letterlijk te geloven. Terwijl het woord 'symbolisch' juist aanduidt, dat het beeld dat je ziet samenvalt met de werkelijkheid. Net als de symbolen van brood en wijn niet alleen naar een geestelijke werkelijkheid verwijzen buiten dat brood of buiten die wijn, maar die andere werkelijkheid zelf bevatten en daardoor in ons kunnen laten doorwerken.

Op zich is deze reactie is wel begrijpelijk. Dat het allemaal wel eens anders in elkaar kan zitten, dat brengt mensen in de war en dat willen ze niet.

Edinburgh 2014

Zo reageren de leerlingen van Jezus. Ze sluiten zich af voor wat er gebeurt. Anders zouden ze omver gaan. Ze blijven liever overeind. Maar Jezus blijft hen confronteren met dingen die niet kunnen. Er komt straks nóg een wonderbare spijziging. En Hij zal ze dan vragen: zit je hart zo dicht? Heb je geen ogen? Heb je geen oren? Kun je het nog niet bevatten? Voor begrijpen of bevatten staat daar een woord dat samen-zijn betekent. Jezus vraagt van zijn leerlingen dat ze met Hem willen samen-zijn. Hem niet als een vreemd wezen van het lijf houden, maar bij Hem komen, naast Hem staan, met Hem meedoen, proberen Hem te volgen, in woord en daad. 'Begrijp je me nou?' drukt dus een verlangen uit: kun je me nog volgen? Wil je me volgen? Ga je met me mee, ook als je van alles los moet laten? Zoals wat je altijd dacht over hoe het zit met deze wereld en de dingen om je heen?

Voorlopig zijn ze daar nog niet aan toe. Bij de broden, zo vertelt Marcus, waren ze niet tot inzicht gekomen, konden ze het niet meer volgen, waren ze innerlijk afgehaakt. Ze zijn niet met Jezus samen, maar een heel eind bij hem vandaan. Hij is een vreemde voor hen. En dus schreeuwen ze van angst en schrik als Hij midden in de nacht naar hen toe komt lopen, over het water heen. Ze menen een spook te zien. Ook dat is een manier om overeind te blijven als je iets ongerijmds meemaakt. Een geestverschijning, spookgestalte, hallucinatie. En dus niet echt. Gelukkig maar, want anders zouden we gek worden.

Toch is het geen spook. Ik ben het, zegt Jezus, en klimt aan boord. Hadden jullie gedacht of geroepen: waar is Hij nu? Kijk: hier ben ik, over het doodswater heen naar jullie toegekomen, geen macht die Mij tegenhoudt. Maar dat maakt het eigenlijk nog erger: Hij loopt over water, Hij kalmeert de wind. Wie is Hij toch? Nadat Hij met God alleen is geweest op de berg, is opgeladen door de hemel - in die gebedskracht komt Hij naar hen toe in hun nood, en de zwaartekracht lijkt voor Hem niet te tellen. Wie is Hij? Ze zijn van hun stuk gebracht, buiten zichzelf. Juist zij, die zich afsloten voor die vreemde Jezus, om toch maar zichzelf te kunnen blijven, stijf en strak hun oude ik vast te kunnen houden, nu zijn ze buiten zichzelf. Goed zo. Ze komen los van hun oude denken. Hopelijk kunnen ze nu beter met Jezus samen zijn - ook al komen ze in een werkelijkheid terecht van zo'n andere orde, dat daar eigenlijk geen woorden voor zijn. Durven wij dat voor mogelijk te houden? Kunnen wij ervoor openstaan, dat er meer is dan het ons bekende? Natuurlijk, ook dit verhaal kun je symbolisch opvatten.

Daar wil ik wel aan meedoen, maar dan zoals ik het woord symbolisch straks uitlegde: wat je ziet bevàt ook de werkelijkheid. Dan krijg je dit:

Feock 2012

Het bootje van de leerlingen symboliseert het schip van de kerk. Wij varen over het water, de grillige golven, de onzekerheden van dit bestaan. De tegenwind is alles wat ons doen en laten, ons leven in geloof moeizaam maakt. En toch: het water overspoelt ons niet, want wij zijn gedoopt. We zijn al eens - symbolisch, en dús echt! - door het water heen gegaan. De wind krijgt ons niet om, we zullen niet verdrinken, want Jezus is dichtbij; zie Hem gaan, juist als het zo donker is geworden; kijk, Hij stapt zelfs bij ons aan boord.

Alleen, we kunnen niet over Hem beschikken. Van Jezus die over de zee liep hoorden we, dat Hij hen voorbij wilde gaan. Zo zagen zij Hem, en zo zal het meestal ook voor ons zijn, dat wij Hem zien, soms even: in het voorbijgaan. En als we daar angstig van worden, komt Hij dichterbij en zegt: Houd moed, vrees niet, Ik ben het.

Dat wij Hem zó mogen ervaren, soms even. Dat wij in ons leven Hem zien langskomen en daar niet bang van worden maar juist moed grijpen, en in zijn kracht bóven alle machten en krachten kunnen staan die ons omlaag zouden trekken, het donkere water in. Juist als het nacht is, of de wind tegen is, juist als we denken te verdrinken - dat we dan net als Jezus verbonden zijn met de hemel, deel krijgen aan zijn gebedkracht, zijn opstandingskracht, die ons boven alle zwaarigheid uittilt. En dat ons bidden, net als bij Hem gebeurde, ons bij andere mensen brengt; op een manier waar we niet moe van worden; een nieuwe manier die ons en anderen heel maakt en verrijkt.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.